

Salatenko Ivan
PhD in Physical Education and Sport,
Grib Tatyana
Senior Lecturer, Department of Physical Education,
Klimenchenko Tatyana
Senior Lecturer, Department of Physical Education
Sumy National Agrarian University
(Sumy, Ukraine)

IMPROVEMENT OF PROFESSIONAL AND APPLIED PHYSICAL TRAINING MEANS FOR STUDENTS OF AGRICULTURAL SPECIALTIES

Abstract: *The importance of the problem of physical education of students of agrarian specialties in the context of vocationally applied physical training on the example of the Sumy National Agrarian University is considered. We have proved that in order to build an effective training system, it is necessary to use sports that are popular among student youth, taking into account their interests when choosing the means of vocationally applied physical training.*

Keywords: *vocational-applied physical training, physical education, technology, students.*

Вступ. Сучасні умови інтегрування України у європейську систему вищої освіти передбачають необхідність реформування системи освіти України, підвищення рівня якості, а також її удосконалення. На думку провідних науковців, стратегічним завданням є трансформація кількісних показників освітніх послуг у якісні, що нашоує на перегляд змісту вищої освіти та наповнення його новітнім матеріалом, упровадженням сучасних технологій, посилення ролі навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи [1, 2, 3].

Діючи в теперішній час організація фізичного виховання в вузах недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, рівня здоров'я, мотивації, професійно важливих психофізичних якостей та інтересів переважної кількості студентів до занять фізичними вправами і спортом.

Ряд авторів (А.І. Драчук, 2001; Н.І. Турчина, 2009) відмічають, що особливе значення в останні роки приділяється професійно-прикладній фізичній підготовці (ППФП), яка, будучи самостійним розділом курсу фізичного виховання студентів, є тією сполучною ланкою, яка з'єднує фізичну, психологічну, психофізіологічну підготовку студентів у стінах вузу з їх майбутньою професійною діяльністю.

Непопулярність фізичних вправ у вузі пояснюється відсутністю у студентів навиків, досвіду рухової активності, нерівноцінними значеннями фізичного виховання у порівнянні з іншими професійними предметами, відсутністю можливості для вибору бажаних видів рухової активності (модних видів спорту), незадовільною діагностикою психофізичного стану першокурсників, застосуванням традиційних методів ведення занять, в яких відсутнє дидактичне обґрунтування [4, 5, 6].

Низька фахівців, таких як, Б.М. Шиян (2001), А.М. Пономаренко (2003), О. Подлесний (2007), В.М. Сергієнко (2007) наголошується, що ефективними шляхами поєднання навчання студентів з їхньою майбутньою професійною

діяльністю є вивчення сучасних технологій фізичного виховання, підвищення активності в пізнавальній діяльності студентів, в зв'язку з тим, що на практиці випускники недостатньо підготовлені до самостійної праці як фахівці.

Отже, постає актуальне питання впровадження сучасних технологій фізичного виховання у навчальний процес студентів, побудовані на основі популярних видів рухової активності, які б сприяли покращенню рівня їх здоров'я, професійно важливих фізичних та психофізичних якостей.

Результати дослідження. Аналіз наукової літератури, довідкових матеріалів і документів [1, 4, 7] показав, що прикладна спрямованість у практиці фізичного виховання визначалась ще в 30-і роки минулого століття. А починаючи з 60-х років, до програми з фізичного виховання введено обов'язковий розділ «Професійно-прикладна фізична підготовка» (ППФП).

Було запропоновано перейти від виробничої гімнастики до системи фізкультурних заходів для оздоровлення працівників і поліпшення їх професійної фізичної підготовки. Виробнича фізична культура розглядалася як засіб укріплення здоров'я працівників, підвищення їх працездатності, забезпечення прикладного ефекту [8, 9].

ППФП – спеціалізований педагогічний процес, спрямований на розвиток фізичних якостей, рухових навиків і функцій організму, сприяє успішному освоєнню і вдосконаленню професії. ППФП повинна будуватися в єдиному взаємозв'язку (відповідних співвідношеннях із загальною фізичною підготовкою (ЗФП) [8].

Проблема вдосконалення процесу професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП), як тієї, що є одною зі складових професійної майстерності людини, потребує дієвого підходу до її вирішення.

Саме професійно-прикладна фізична підготовка, є тою проміжною ланкою, яка з'єднує психофізіологічну підготовку студентської молоді у стінах університету з їх майбутньою професійною діяльністю.

Майбутні фахівці повинні бути спрямовані, насамперед, на формування професійно важливих фізичних якостей і прикладних рухових навичок, необхідних ряду категорій робітників в особливих умовах їх професійної діяльності. Доведено, що в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки успішно формується великий комплекс психофізичних, особових якостей, необхідних фахівцеві в його подальшій професійній діяльності [4, 8, 9].

Багатьма авторами доведено, що професійно-прикладна фізична підготовка ефективно сприяє зміцненню здоров'я, підвищенню стійкості до захворювань, зниженню травматизму. Праця тих, хто систематично займається професійно-прикладною фізичною підготовкою, є більш кваліфікаційною, економічною, продуктивною. Такі спеціалісти в менш підвладні втомі під час роботи. Впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки в практику фізичного виховання студентів створює передумови для скорочення строків досягнення професійної майстерності, високої професійної працездатності й продуктивності праці [1, 4, 8].

Спрямований розвиток і підтримка на оптимальному рівні тих психічних і фізичних якостей людини, до яких пред'являє підвищенні вимоги конкретна професійна діяльність, формування прикладних рухових умінь і навичок, необхідних у зв'язку з особливими зовнішніми умовами праці є основним призначенням ППФП у теперішній час [8, 10].

У вузах України діє національна система навчального процесу з фізичного виховання, в якій обов'язковим розділом є система ППФП, яка побудована на основі нормативного підходу і відрізняється від європейської. Важливо, що більше 50 % студентів мають низький рівень кондиційної фізичної підготовки, а більше половини випускників фізично неспроможні якісно працювати на виробництві [9].

Новим підходом вирішення проблеми підготовки до процесу навчання є – формування мотивації шляхом демонстрації реальної необхідності і корисності запропонованих фізичних вправ, диференційованих з урахуванням стану здоров'я і подальших кар'єрних очікувань.

Для адаптації до сучасних вимог виробництва згідно з Болонською конвенцією, яка передбачає подальшу гуманізацію і демократизацію навчального процесу, необхідне обґрунтування, експериментальні перевірки і використання інноваційних технологій при створенні складових ППФП студентів вищих навчальних закладів економічного профілю [4, 11].

Можемо зазначити, що у переважній більшості студентів немає інтересу до занять фізичним вихованням. Основною причиною цього є – відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, які пропонують студенту. Також відсутнє необхідне стимулювання до занять фізичною культурою і ППФП.

Для побудови ефективної системи підготовки необхідно використовувати популярні серед студентської молоді види спорту, крім того раціональна система вищої школи повинна враховувати інтереси і при виборі засобів ППФП. Цій ідеї відповідає філософія гуманізму, яка є системою світогляду і визнає цінність людини як особистості. Гуманістичне світосприйняття передбачає повагу до особистості, сприяння самоактуалізації і самореалізації, самовдосконалення[12].

У роботах Б. М. Шиїна, Ю. О. Остапенко, Н. В. Петренко, Т. Ю. Круцевич, Л.П. Пилипея, та інших зазначається, що стратегію сучасної освіти складає напрямок, основою якого є особистісно-орієнтовані педагогічні технології.

При вирішенні конкретних завдань професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців певних галузей повинна здійснюватися в тісному зв'язку із загальною фізичною підготовкою, яка є основою практичного розділу навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищому навчальному закладі. ППФП базується на відповідній загальнофізичній підготовленості.

Зокрема Н. Н. Завидівською [1], яка пропонує методику підвищення ППФП за рахунок впровадження моделі професійно-прикладних основ формування здорового способу життя для студентів вищих навчальних закладів економічного профілю, основною функцією якої є оптимізація процесу формування здорового способу життя.

В той же час, такі науковці як, Е. І. Малаяр (2010); М. Р. Лебідь, (2010), Н. І Турчина (2008), наголошують на тому, що доцільно створювати експериментальні програми ППФП студентів ВНЗ на основі окремих спортивних спеціалізацій.

Отже, незважаючи на чисельні дослідження провідних вчених, актуальною є проблема пошуку ефективних шляхів покращення стану здоров'я студентів агрономічних спеціальностей, рівня їх фізичної підготовленості за рахунок впровадження спортивно-орієнтованих технологій фізичного

виховання.Що може сприятиме розвитку позитивної мотивації до занять фізичною культурою і спортом, формуванню основи самостійної фізкультурно-спортивної діяльності як у системі освіти так і у вільний від навчання час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Завидівська, Н. Н. Професійно-прикладні основи формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів економічного профілю [Текст]: дис. канд. пед. наук: 24.00.02, Завидівська Наталія Назарівна. – Львів, 2002. – 230 с
2. Кожевникова Л. З Вплив занять з фізичного виховання на зв'язок між фізичною підготовленістю і професійно-прикладною педагогічною спрямованістю студентів педагогічного факультету [Текст], Л. З. Кожевникова, Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. «Фізична культура, спорт та здоров'я нації – нова епоха, нова генерація». – Миколаїв: МДПУ, 2002. – С. 100-105.
3. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів:Навчальна книга «Богдан», Б. М. Шиян, Тернопіль, 2001. – Ч. 1. – 272 с.
4. Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів [Текст] монографія, Л. П. Пилипей. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 312 с.
5. Sportinthe city: the role sport in economic and social regeneration, ed. C. Cratton, I. Henry. – London: New York: Rutledge, 2005. – 322 p.
6. Woods R. B. Social issues in sport, R. B. Woods. – Champaign: Human Kinetics, 2007. – 370 p.
7. Фурман Ю. М. Вплив фізичних тренувань різної спрямованості на фізичні якості студентів Вузу, Ю. М. Фурман, С. П. Драчук, Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми ФВ і С: зб. наук. праць за ред. С.С. Єрмакова. – Харків: ХДАДМ, 2004. – № 20. – С. 46 – 52.
8. Церковна Е. В. Проблемы поиска путей оптимизации процесса физического воспитания в высших учебных заведениях, педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, Е. В. Церковна, А. И. Приходько, А. В. Попрошаев – Харьков: 2008, - № 8. – С. 154–158.
9. Третьяков, М. О. Професійно-педагогічна фізична підготовка студентів педагогічних вузів до роботи в загальноосвітній школі [Текст], М. О. Третьяков, В. А. Леонова, матеріали міжнародної наук.-практ. конф. «Фізична культура, спорт та здоров'я нації – нова епоха, нова генерація». – Вінниця, 1996. – С. 254–255.
10. Раевский, Р. Т. ППФП и психофизическая подготовка студентов машиностроительных специальностей [Текст]: учеб. пособие для вузов, Р. Т. Раевский, В. И. Филенков. – Краматорськ, 2003. – 100 с.
11. Яцюк С. М. Підвищення ефективності професійної підготовки студентів інженерних спеціальностей, С. М. Яцюк, педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту – Харків: 2007. – № 4. – С. 147–151.
12. Салатенко І. О. Психофізичне вдосконалення студенток економічних спеціальностей на основі спортивно-орієнтованого фізичного виховання [Текст]: дис. канд. пед. наук: 24.00.02, Салатенко Іван Олександрович. – Івано-Франківськ, 2016. – 245 с